

Még mindig influenza...

Az influenza világjárvány részeként Magyarországon is terjed az influenza. Hazánk a legjobbak között van a betegség elterjedésének megakadályozásában, ennek ellenére az eddig megbetegedettek száma (igazoltan H1N1 fertőzés) meghaladja az 1700 esetet, a biztosan H1N1 fertőzés okozta megbetegedés miatt elhalálozottak száma 52 a cikk írásának idejében, a 2009. év 52. hetében.

A járvány az írott és elektronikus sajtóban is hetek óta a slágertémák között szerepel. Naponta több lapban és több csatornán olvashatjuk és nézhetjük, hallgathatjuk a többségében szakmailag is kifogásolható híradásokat, véleményeket, melyekben röpködnek a magyarázat nélküli terminus technikusok.

Szeretnénk ezért néhány ilyen meghatározás pontos értelmezését, jelentését tisztázni a tisztelt, nem szakolvasók számára.

Az epidemiológia jelentése

Gyakran halljuk a kifejezést, miszerint “epidemiológiai helyzet”.

“*Epidemiológia*” annak tanulmányozása, hogy mi van, mi történik az emberekkel.

A szó eredete görög, epi = “rajta”, “között”, (itt “val”, “vel”, demos = nép, “emberek”, “logos” = “tanulmányoz” szavakból származtatható.

Az előző sorok az epidemiológia szó szerinti értelmezését mutatják. A szó valódi értelmezésére sokféle magyarázat létezik, a legegyszerűbb értelmezés szerint “az epidemiológia az orvostudomány azon ága, ami a népek betegségeinek okait, elterjedését és ellenőrzését tanulmányozza”. A betegségek állnak az epidemiológia érdeklődésének középpontjában. Volt idő, amikor az epidemiológiát leszűkítették a fertőző betegségekkel történő foglalkozásra. Ennek köszönhetően terjedt el az epidemiológiának “járványtanként” való meghatározása.

Az epidemiológia története

Az epidemiológia történelmében fontos állomásokat jelentett a **zsidó orvoslás**, a **görög medicina** (Hippocrates), az **arab epidemiológia**, a középkorban **Girolamo Fracastoro**, a demográfiai statisztikus **John Graunt**. A XVIII. században **James Lind**, az angol királyi flotta hajóorvosa (elsőként gyógyította a tengerészek scorbutját citrommal, narancssal a “C” vitamin felfedezése előtt).

A XIX. században **William Farr**, az angol királyi nyilvántartási hivatal első jelentős vezetője, statisztikus, **John Snow**, Viktória királynő udvari orvosa, a közegészségtan, az epidemiológia és az aneszteziológia legendás alakja.

A XIX.-XX. század fordulóján **Joseph Goldberger**, hazánk szülötte, a “klinikai epidemiológia” előhírnöke, **Wade Hampton Frost**, a híres John Hopkins Egyetem epidemiológiai osztályának (az Egyesült Államok első epidemiológiai osztálya) vezetője. A

francia **Pierre Charles Alexandre Louis** (a híres matematikusok és fizikusok - D'Alambert, Condorcet, Euler, Lagrange és Laplace) követője, az orvostudomány különböző ágazatainak nagy szintetizátora, **Rudolph Virchow** (jelmondata: “az orvostudomány egy szociális tudomány”), a TBC bacillus felfedezője, **Robert Koch**, a korszak másik óriása - **Louis Pasteur**, a német **Max Joseph Pettenkoffer** (a víz, a szennyvíz kezelés úttörője).

Magyar epidemiológusok

A magyar orvosok, biológusok kutatók nagyon jelentős szerepet játszottak a mai modern epidemiológia és közegészségtan kialakulásában.

Álljon első helyen **Semmelweis Ignác Fülöp**, a félelmetes gyermekágyi láz titkának megfejtője, az “anyák megmentője”. Követte **Fodor József**, a pesti orvosegyetem első közegészségtan professzora, az első magyar, Nobel-díj várományos, a világhírű magyar epidemiológiát és közegészségtant fémjelző **Darányi Gyula**, **Johan Béla**, **Jeney Endre**, **Melly József**, **Petrilla Aladár**, **Rudnai (Reinhardt) Ottó**.

A teljesség igénye nélkül soroljuk a kimagasló személyeket és a történeti áttekintés során **Goethe** szavai ötlenek eszünkbe, miszerint: “A tudomány története a tudomány maga”.

Néhány epidemiológiai szakkifejezés

A sajtóban leggyakrabban emlegetett szakkifejezések magyarázatául szolgáljanak az alábbiak:

Epidémia, vagy **járvány** - *hasonló természetű betegségek csoportjának a várhatónál nagyobb számú előfordulása egy közösségen, vagy régión belül.*

A járvány terjedési képessége (epidemicitás) a betegség előfordulási gyakoriságának szokásos volta egy azon népességben, az év azonos időszakában. Gyakran a hirtelen, robbanásszerű kezdet jellemzi. Ez tükröződik a járvány angol elnevezésében (outbreak = kitörés).

Endémia - *valamely betegség állandó jelenléte egy azonos földrajzi területen, vagy egy adott népcsoportban.*

Pandémia - *egy járvány (epidémia) kiterjedése egy nagyobb régióra (pl. egy kontinens), vagy akár az egész világra (pl. “spanyol influenza” 1918-1919, vagy “H1N1” 2009-2010)).*

Sporadikusnak, vagy **sporadikusan előfordulónak** nevezzük a szórványosan előforduló betegségeket.

Még két fontos terminus technicus a járványtan köréből:

Incidencia - *egy betegség új eseteinek száma egy adott időtartamon, általában egy éven belül.*

Prevalencia - *egy betegség összes eseteinek száma egy adott népességben belül.*

Ha összegezni akarjuk az epidemiológus munkáját:

megfigyel - mint egy **magándetektív**,

kérdez - mint egy **tanár**,

adatokat gyűjt - mint egy **nyomozó**

összegez - mint egy **matematikus**,

tervez - mint egy **mérnök**,

közl - mint egy **tévémondó**,

felír - mint egy **rendőr**,

de (nem minden szakmai sovinizmust mellőzve) legfőképpen **gondolkodik** - mint egy **epidemiológus**.

A járvány jelenleg hazánkban is terjed és szedi áldozatait. A karácsonyi iskolai szünet és a hivatalokban, vállalatokban szokásos szabadságolások befejezése után várható a járvány terjedésének fokozódása, majd kora tavasszal egy újabb hullám megjelenése. A szinte egyetlen hatásos védekezés a védőoltás, aminek beadása még most sem késő.

Cato, a római szenátor minden beszédét azzal fejezte be, hogy: “*Ceterum censeo Karthaginem esse delendam!*” (“Egyéb iránt úgy vélekedem, hogy Karthagót el kell pusztítani!”)

Nos, egyéb iránt úgy vélekedünk, hogy oltani kell!

Dr.Major Magda
epidemiológus-hygiénikus
Virányos Klinika

Dr.Major Tamás
pulmonológus